

MED BROR I NORD

2016

Endelig kom Leiv til Adamselv! 29.07.2016. Oppunder ura der huset vårt sto 1970-73.

Del 1

22.juli- 1.august

Singsås – Kunes – Tromsø

Leiv og Brit. Harald og Sissel

Del 2

1.-7. august

Tromsø –Evensker – Bodø –Singsås

Harald og Sissel. Emma og Hanne

***Harald Forodden
Desember 2016***

**Med bror i Nord Stikkord
2016**

Forside

Forord

2207 Sverige. Åsarna. Østersund og Gamla Teatern

2307 Stora ödet på Innlandsvägen til Piteå og Furunäset

2407 Furunäset. Botniska viken. Piteå

2507 Piteå. Kalix. Torneådalen. Pajala

2607 Pajala. Monio. Enontekie. Kautokeino

2707 Sølvsミア. Karsjokk. Lakselv

2807 Lakselv. Børselvfjellet. Kunesdagan. Kåseri De lykkelige årene. Joikeseminar. Kunes skole

2907 Adamselv. Friarfjord. Måsevann. Internatbarna. Sennalandet. Alta.

3007 Alta. Kvænangsfjellet. Olderdalen. Lyngseidet. Tromsø

3107 Fjellheisen. Tromsø.

0108 Hver vår vei. Polarsenteret. Evenskjer. Gunn og Hermod.

0208 Tjellsundet. Skrei og mølja. Festlig lag og mimring

0308 Harstad. Grovfjord og mere mimring

0408 Avskjed. Veien videre mot Lofoten. Lofotkatedralen. Reine. Å. Sund

0508 Moskenes ferje Bodø. Emma og Hanne. Kjerringøy

0608 Bodø. Fauske. Lønsdal. Saltfjellet. Harran.

0708 Harran. Snåsa. Øvre Kvam. Steinjer. Levanger. Alstadhaug. Trondheim. Even og Ida. 4271 km!

Etterord

Med bror i Nord 2016

Forside (Endelig kom bror til nord!)

Forord

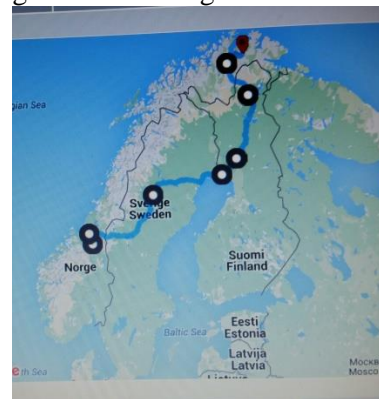
Da vi besøkte Finnmark i 2013, 40 år etter at vi flyttet derifra, var det med hurtigruta til Kjøllefjord og bil hjem igjen. «Aldri mer!» som Sissel sa etter å ha kjørt hele den lange veien med «Gullet til mor». Neste tur skulle bli med båt eller fly og leiebil i nord. Og vi så vel for oss at det kunne bli lenge til neste gang. Men man skal aldri si aldri! Da vi var på Kunes hos Bjørg Masternes nevnte broren Alf Edvard at de planla et årlig arrangement «Kunesdagan». Litt i spøk foreslo jeg at jeg kanskje skulle komme å kåsere om «De lykkelige årene» og dagboka mi. Og sannelig ble jeg tatt på ordet! I vinter ringte han og sa de nå skulle arrangere «Kunesdagan» for tredje gang. Og at jeg kunne komme og kåsere. Noe jeg ikke trengte lang betenkningstid på. Med betingelse at jeg måtte få ha med Sissel. Vi så for oss fly og leiebil. Og Alf Edvard planla og budsjetterte etter det. Blir fort store beløp å reise i nord. Men finnmarkinger lar seg ikke skremme av store tall!

Men under veis dukket jo også tanken frem om å besøke Gunn og Hermod på Evenskjer og Emma i Bodø på samme turen. Hadde nå vært kjekt med egen bil også. Og da Leiv og Brit sa at de kunne ha tenkt seg å være med, ble det raskt besluttet å la vår årsgamle Toyota Auris få prøve seg på den lange turen. Takbokks ble innkjøpt til ekstra bagasje og en grovplan for kjøreruta ble lagt.

I utgangspunktet hadde jeg lyst til å følge den samme ruta som høsten 1970 da jeg kjørte ensom i «blå Boble» til Adamselv og eventyret. Men som vi skal se ble det ikke helt slik. Kanskje det er riktig å kalle det en Hybridløsning mellom nostalgi og praktisk veivalg. Veiene og korteste og beste vei er blitt betydelig endret på 40 år. Leiv hadde flere ganger tenkt å besøke oss da vi bodde i Adamselv. Men i følge dagboka krasjet han bilen til ferien to år på rad! Men nå skulle det kanskje lykkes. Derfor overskriften **Med bror i Nord**

Harald kåserer om «De lykkelige årene» på åpningen av Kunesdagan

Bil og reiserute 1970

Del 1

2207 Sverige. Åsarna. Østersund og Gamla Teatern

Allerede i starten ble det endring. Vi valgte å kjøre om Hessdalen for å hente Brit og Leiv. Og så kjøre Røros og Åsarna til Östersund som var første overnattingssted. Avreise var skjøvet frem både en to og tre dager. Så nå ble det altså fredag 22 juli midt på dagen som start. Vi pakket sengklær og annet i takboksen i tilfelle vi måtte velge campinghytter. Men utgangspunktet var hoteller. Første stopp i nabolandet ble en idyllisk rasteplass ved vann i Hede. Og i Åsarna måtte vi besøke den gamle kirken og grava til Syskonen Olofsson. Etterkommere etter «Anders bortkømmen» fra Odda som drog til Sverige og «kom bort» i 1860 årene. Hadde med blomster og norsk flaggsløyfe til anledningen. For Leiv og Brit var dette første besøk på denne vakre gamle kirkegården. Jeg og Sissel hadde vært der flere ganger. Senest i 2013 på vei hjem fra Finnmark. Og utrolig nok; ingen hadde hatt hjerte til å fjerne den kunstige blomsteren og sløyfa vi la igjen den gangen. Ellers så gravstedet velstelt ut. Uvisst av hvem. Utrolig nok er det ingen etterkommere etter hele 8 søsken som var barna til Anders sin eneste datter Ingeborg og mannen Olof Olofsson i Salmengård på Österåsen i Åsarna. En av døtrene hadde hatt en sønn Svend Ingmar som døde bare 16 år gammel i 1942. De to yngste sønnene til Ingeborg; Anders og John Fridtjof døde med få ukers mellomrom i 1992. Jeg og Hans var i begravelsen til John. En fin kveld på det vakre kirkestedet. Vi besøkte også nykirken og beundret den svære dørlåsen der. Som i sin tid skal ha vært laget til en fløtningsbod av Anders «Singsåsen» som de kalte ham i Åsarna. Han skulle være en legendarisk låsesmed. Og arbeidet mye med fløting i Ljungan og Ljusnan. Han døde i 1902.

I Östersund tok vi inn på Gamla Teatern. Der jeg og Sissel har vært mange ganger. Rom i kjelleren uten vindu var veldig stille mot de ut mot gata. Og vi sov en god natt. Bilen parkerte vi i parkeringshuset ved kjøpesentret like ned i gata.

Åsarna gamle kirke og gravstedet til 5 av syskonen Olofsson. «Anders Bortkømmen»s barnebarn.

2307 Stora ödet på Innlandsvägen til Piteå og Furunäset

Nostalgisk ønsket jeg å kjøre Innlandsvägen gjennom Sverige. Så etter en god frokost la vi i vei inn i stora ödet som svensken sier. Raske veier og lite trafikk. Og skog, skog og atter skog. Vi hadde bestilt oss coop tilbud på Furunäset i Piteå der vi skulle tilbringe helgen. Så vi ville raskt frem. Vi tok en kort rast i Hoting og mintes da vi tok inn på campingplassen her i lag med Haldis og jentene på vei til Finnmark etter ferien i 1973. Jeg mimret litt da vi passerte Storuman om min første natt i Sverige på Stadshotellet 17.10.1970. Hotellet er nok for lengst borte. I Arvidsjaur tok vi en hamburger på en uterestaurant før vi ilte videre. Til Piteå og Furunäset kom vi på kvelden. Og jeg og Sissel fikk det blå hjørnerommet nå som i 2013. Koste oss litt ute på balkongen mens sola duppet ned i horisonten. Før en god natts søvn i det store komplekset som bare for noe tiår siden var sinnssykehus al la Rotvoll med over 800 pasienter. Her har nok mange tragiske menneskeskjebner utspunnet seg. Men vi hverken så eller hørte spøkelseser.

Furunäset i Piteå. Soler oss på terrassen etter en lang tur gjennom «Stora ödet» på Innlandsvägen og E4.

2407 Furunäset. Botniska viken. Piteå

Hotellet har en meget vakker spisesal og god frokost. Ikke så veldig mange gjester etter det jeg kunne se. Vi hadde tenkt å prøve oss på litt bading i Botniska viken. Så vi kjørte ut til Havsbadet i håp om å finne den berømte nudiststranda. Ved Havsbadet var det mye folk og trafikk. Og vi forsto vel ikke riktig hvor badingen foregikk. Trodde kanskje vi måtte betale for å komme på stranda. Det ble til at vi kjørte tilbake på Furunäset og ruslet gjennom parken og ut til stranda der. Her var det flere viker man fritt kunne bade. Langrundt og delvis mudrete bunn. Men vi fikk da både vasset og tatt noen svømmetak. Så vi kan da si vi har badet i Botniska viken. Etterpå kjørte vi inn til byen og spiste 5 retters kinamat på Den gyldne drage. Og så oss litt om i den lille koselige byen. Som fikk bystatus allerede i 1621 og har ca 23.000 innbyggere. Den er administrasjonssentrum i Piteå kommune.

2507 Piteå. Kalix. Torneådalen. Pajala

Mandag var vi innom Piteå sentrum for litt proviantering før veien videre. Systembolaget syntes her som i Funäsdalen å fungere som «Norska kyrkan» med nordlendinger i hopetall både inne og ute. Vel ute på E4 var det raskt å komme til Kalix der vi var ventet av Gunn og Hermod på campingplassen. Trivelig å se dem igjen! De kjørte med bobilen. Som var godt lastet med Hermods dialyseutsyr. Utrolig hvor langt legevitenenskapen er kommet!

Vi lot nå reiseplanleggeren bestemme raskeste vei. Og det ble som ventet E8 opp Torneådalen på svensk side av elva. Et kort stopp ved en idyllisk foss gav oss mange stygge bitt på leggene av et lite svart insekt. Så det var best å koste videre. Mørke skyer mot nord tydet på værforandring. Og snart ble himmelen flæret av voldsomme lyn. Med påfølgende regnskyll. Måtte stoppe da viskerne ikke greide ta unna! Vi hadde bestilt hytte på Pajala camping for å være sikret mot å ligge ute. Men da vi kom frem fant vi fort ut at vi måtte prøve å finne noe annet enn den oversvømte plassen. Husker fra tidligere besøk at vi syntes det var så fine hytter her. Men det er nok lenge, lenge siden det! Vi prøvde å finne hotell isteden. Og lyktes på andre forsøket å få to rom på et lite pensjonatliggende hotell. Det var nå sluttet å regne. Så vi gikk oss en tur til soluret på torget etter en grei nok buffe på Puben.

Gunn og Hermod var i Kalix med bobilen. Leiv blir spist av svarte små insekter ved fossen.

2607 Pajala. Monio. Enontekiö. Kautokeino

Pajala er administrasjonssenter i Pajala kommune. Enorm i utstrekning men med få innbyggere. Færre en i Midtre Gauldal. Befolkningen har i uminnelige tider vært samisk. Men allerede omkring 1570 kom tårnedalfinske nybyggere med sitt jord- og skogbruk og fortrenge samene. På 1600 tallet ble det gruvedrift ved Kengis bruk og befolkningen fikk stort innslag av svensker og vallonere. Tettstedet Pajala har alltid vært et sentrum for handel og samferdsel på Nordkalotten. Men mest kjent er stedet som hjemsted for læstadianismen og dens grunnlegger prostens Lars Levi Læstadius. (1800-1861). Et besøk på hans grav hører derfor med her. Vi ruslet bort til kirken og prestegården. Her var restaurering på gang. Men en blid guide kom og inviterte inn. Et fint museum. Deretter gikk vi inn i kirken som sto åpen. En fin altertavle med La de små barn komme til meg. Og ellers mye fint inventar. Mer enn en forventer det i et læstadiansk område. Som er kjent for sin mangel på ytre glans. Kirkegården litt nedenfor kirken var meget stor. Til dels med prangende gravmonumenter over brukseiere. Etter litt leting og spørring fant vi Læstadius grav. Også her fikk vi lagt igjen en norsk hilsen ved en sløyfe i norske farger. Vi merket oss her de mange gravsteinene der begge navnene på ektefeller var oppført og den gjenlevende bare manglet dødsdato. Realistisk, men litt uvant for oss.

Lars Levi Læstadius (1800-1861) er Pajalas mest kjente person. Gravsted og minnestein ved prestegården ble besøkt. (Merk norsk sløyfe.)

Broen over elven fører inn i Finland og opp langs elven på østsiden. Ved tettstedet Monio hadde vi håpet å få se kirken med den østinspirerte løkkuppelen. Men veien er nok omlagt siden vi var her på 70 tallet. En thailandsk restaurant og suvenir sjapp fristet ikke til hverken mat eller handel av betydning. Men vi hadde da vært i Finland! Ved Enontekiö tok vi inn på R93 mot Norge. Stopp nært grensen på kombinert butikk og restaurant. Så inn på vidda mot Kautokeino. Kafferast ved bord i veikanten. Kautokeino hadde fått nytt hotell siden vi passerte med Oddleif og Astrid i 2007. Flott Thon hotell med fin utsikt over samebyen. Her hadde de sommertilbud til de som var registrert som brukere av Thon hotellene. Egentlig måtte vi ordne det selv på nettet og forhåndsbetale. Men den greie jenta i resepsjonen var behjelpelig med det. Jeg var ikke helt fornøyd med maten på kvelden. Det var nok min egen feil som bestilte reinspølse. Frokosten neste dag veide opp for det.

Kafferast på veien til Kautokeino og innsjekking på Thon Hotell.

2707 Sølvsmia. Kirkegården. Karasjok. Lakselv

Juuls sølvsmie er vel Kautokeinos største attraksjon. Fra en beskjeden smie og kiosk på 70 tallet har den vokst seg til en gigantisk salgsutstilling. Og her var mye å se på og kjøpe. Sissel fikk seg øredobber i sølv som passet fint til solhjulsmykket hun fikk for 40 år siden. Etterpå tok vi en tur opp til kirka og kirkegården. Kirkegården sto i sterk kontrast til sørlige egners velfriserte minnelunder. Her lå gravene mellom mose og lyng. Og passet godt til et nomadisk naturfolks siste hvile. Glemte å se etter om det var noen minnesteiner over de som ble henrettet etter Kautokeino-opprøret i 1852. Karasjok var neste stopp. Samehovedstaden med sametinget. En meget spesiell bygning. Der det tydeligvis var sommerferie nå. På en kro fikk vi oss en meget god seibuffe. Vi hadde planlagt at siste natt før turens mål Kunesdagan måtte tilbringes i Lakselv. Med hvile og øving på kåseriet. Så derfor bestilte jeg to rom på Lakselv Hotell. Uten å spørre om prisen. Det var dumt. Turens dyreste overnatting til over 1700 for et dobbeltrom og dårlig frokost dagen derpå!

2807 Lakselv. Børselvfjellet. Kunesdagan. Kåseri De lykkelige årene. Joikeseminar. Kunes skole

Lakselv har forandret seg mye siden 1970. Dette var jo rene byen for oss da. Men i dag et sted litt i bakleksa? Vi drog over Børselvfjellet og mot Kunes i god tid på dagen. Børselvfjellet har jo flott ny helårsvei, knapt nok med kolonnekjøring på vinteren nå. Husker mange strabasiøse turer over her. Blant annet da Hermod henta oss på nyåret 1973. Riktig nifst kunne det være med små barn i bilen. Snøføyk så en så nesten ingenting. Sikt fra veistikke til veistikke. Men nå var det sommer og meget vakkert over den nakne vidda. Til Kunes kom vi i god tid og fikk installert oss i lærerleiligheten i andreetasjen på skolen. Alf Edvar Masternes var krumtappen i hele arrangementet og meget opptatt. Men vi fikk da en liten gjennomgang av program og fremviserutstyr. Datautstyret er alltid en utfordring og grunnlag for engstelse for min generasjon. Vi som lærte å lese i skinnen fra en parafinlampe og skrive med penn og blekk. Men her syntes alt å være i de beste hender. Kunesdagan startet med VM i kongekrabbefiske, fotballkamp, turmarsj og leker fra gamle dager. Etter offisiell åpning av Kunesdagan ved ordføreren i Lebesby var det min tur til å kåsere om «De lykkelige årene». Etter en knapp halvtimes kåseri med bilder kjørte vi en redigert versjon av «Kjære dagbok» som ble sendt i NRK første gang 4. februar 2008. Hvordan kåseriet gikk er vel ikke jeg den rette til å bedømme. Reisefølget sa det var meget bra. Men de er kanskje også litt inhabile? Jeg gjorde i hvert fall så godt jeg kunne og prøvde å tale med hjertet. Og er glad jeg fikk denne anledningen til å gi noe tilbake til et sted som har gitt så mye til meg. Etterpå var det mange å prate med. Men den generasjonen vi kjente er jo stort sett borte. Så de vi traff nå var barn da vi var i Adamselv. Men det var artig å høre deres kommentarer til hvordan de hadde opplevd utbyggingstiden. «Revolusjon eller okkupasjon?» Som Alf Edvard hadde satt som arbeidstittel på programmet.

Neste post på programmet var joikeseminar med Mikkel Gaup. Det skulle bli en forrykende time der vi både fikk lære om forskjellige typer joik og forskjellen på sør- og nordsamisk joik. Jeg og Leiv deltok. Ellers var det få menn og mange damer. Til slutt ble vi med på fremføring av joik. Det var meget moro. Og vi ble skikkelig varm i trøya etter intensiv dans og joik i dame og herreparti. Et varig minne! Om kvelden var det musikk og dans i teltet kloss inn til skoleveggen. Leiv og Brit hadde vindu på den siden. Så de fikk nok med seg all musikken og festen. Vi gikk oss en tur på kvelden ned til Kuneset der landgangsbåten Elektron startet «okkupasjonen» med utstyr til Jernbeton ved St. Hans tider i 1970. Ellers deltok vi ikke i festlighetene. Det hadde vært en lang reise for et kåseri forbi.

2907 Adamselv. Friarfjord. Måsevann. Internatbarna. Sennalandet. Alta

Neste dag etter frokost drog vi til kraftanlegget for å se på boplassen vår under ura. Så nå kom endelig Leiv på besøk! Rart å stå her på tomte etter brakka vi bodde i «De lykkelige årene». Må vel innse at det kan være siste turen vi orker hit. Men man skal aldri si aldri!

Heller ikke denne gangen skulle det lykkes å få se inn i kraftstasjonen. Men da jeg så det var folk i Statkraftboligen gikk jeg og ringte på døra. Og ut kom en blid jente fra Ålen! Hun var student og jobbet sammen med en annen student på en hovedfagsoppgave i forbindelse med det nye pumpekraftverket mellom Store og Lille Måsevann. Vi ble invitert inn på kaffe og prat. Jenta Nina var datter av Torgeir Johnsen som visstnok hadde arbeidet for Siemens under Adamselvtutbyggingen. Ja, ålbygger treffer man over alt! Jeg lot henne få en CD med den redigerte versjonen av «Kjære dagbok» som minne om vårt besøk. Kjørte en tur til Friarfjorden også. Her var det ingen å se nå. Terje Reberg er vist på et sykehjem i Kjøllefjord. Og kona, som vi minnes som så blid og glad da vi var innom i lag med Oddleif og Astrid i 2007, var død.

Vi svingte også en tur opp til Måsevann. Her fortalte jeg historien om vanninnbruddet i tunnelen. Kjørte også inn til der de var i ferd med å legge rørledning til pumpekraftverket. Landets mest ulønnsomme kraftutbygging, som en av arbeiderne spøkefullt sa. Veien var dårlig og bilen lav. Så vi lot det bli med dit. Mintes den fantastiske dagen i 2013 da vi sammen med Thesens og Flønes kjørte helt inn til Stallo.

Leiv ved Måsevann.

Kongekrabbe på Kunes.

Vel tilbake på Kunes var det klart for spising av kongekrabbeklør og kåring av verdensmester. Dagens kåsør var forfatteren Ingjerd Tjelle som snakket om internatbarnas skjebne. Med tittelen «Bortsendt og internert». Et tema som var kjent og selvopplevd for svært mange av tilhørerne. Og mange omfavnet hverandre og hulkgråt under seansen. Det rippet nok opp i mange onde minner. En skole- og fornorskningsspolitikk Norge neppe kan være stolt av. Sett i ettertid burde nok mye vært annerledes. Men alt må vel bedømmes ut i fra sin samtid. Som var en hard tid for mange på mange steder.

Etter dette tok vi farvel med Kunes. Og ønsket Alf Edvard, Bjørg og de andre ildsjelene lykke til videre. Utrolig at et sted med bare 23 fastboende kan arrangere en slik festival med hundrevis av deltagere! Fortjener Finnmark fylkes kulturpris hvis noe slikt eksisterer!

Den lange kjøreturen mot sør startet. Litt usikker på overnattingssted førte oss til noen campingplasser av varierende kvalitet. Over Sennalandet bestemte vi oss for å dra til Alta og Thon sitt sommertilbud der. Var vel også da vi bestemte oss for å ta helga i Tromsø.

Enkeltovernattinger koster jo nesten like mye som to netter. Så det ble bestilt på Thon her også. Godt å ha reiseruta på plass så en kan konsentrere seg om noe annet. Sennalandet og Skaidi var vakkert i kveldssol. Merket oss at områdene som var sterkt angrepet av løvåmer i 2007 nå hadde mye tørr bjørk. Men også frodig ungsog. Naturens gang. Også Alta har forandret seg mye siden 1970. Et nytt sentrum er vokst frem lenger inne i landet. Et moderne sted med den ruvende Nordlyskatedralen som landemerke. På Thon fikk vi utsikt fra rom i øverste etasje rett mot det flotte byggverket. Vigslet 10. februar 2013 og arkitektene var Link signatur og schmidt hammer lassen arcitects. Hovedentreprenør Ulf Kivijervi AS fra Alta. Pizzaen på Peppes var mere ordinær.

Nordlyskatedralen som landemerke. På Thon fikk vi utsikt fra rom i øverste etasje rett mot det flotte byggverket. Vigslet 10. februar 2013 og arkitektene var Link signatur og schmidt hammer lassen arcitects. Hovedentreprenør Ulf Kivijervi AS fra Alta.

På Kvennangsfjellet ble det bilde ved avstandsveiviseren som vanlig. Meget flott utsikt!

3007 Alta. Kvænangsfjellet. Olderdalen. Lyngseidet. Tromsø

Thon og kjøpesentret ligger rygg mot rygg. Så det var ikke til å unngå. Bukse og en dunge strømper til meg før vi drog videre på til dels mye ombygde veier siden sist. På Kvænangsfjellet var det tradisjonelt stopp og en matbit. Kikket også innom samesuvenirene, så på den fantastiske utsikten og tok det tradisjonelle bildet ved avstandsveiviseren. Vi valgte ferge over fra Olderdalen til Lyngseidet for få med oss også den delen. Dårlige veier. Og hasardiøs busskjøring til neste ferge gremmet min bror bussjåføren. I kveldingen kom vi til Tromsø, parkerte i den gigantiske tunnelgarasjen og tok inn på Thon Hotel Polar i Grønnegata. Ordinær men bra standard. Her var det vel Egon som sto for restauranten. Merkelig nok solgte de ikke Mackøl enda bryggeriet la to steinkast bortenfor! Synd for de av oss som liker øl.

3107 Domkirka, Fjellheisen. Tromsø

Søndag pleier jeg å oppsøke kirken nesten samme hvor jeg er. Denne gangen var veien kort. Tromsø domkirke lå like ved hotellet. Landets eneste domkirke i tre. Bygd i 1861 og tegnet av den kjente H.C. Grosch. (Hans far har faktisk laget en akvarell av Osøi bru da han reiste gjennom Gauldalen ca1810)

Noe av det første jeg så når jeg kom inn i kirken var to Haltdalinger! Sølvi og Torbjørn Volden som var på besøk til datteren som bor i Tromsø. Verden er ikke så stor nei. Prekenen var ved en middelaldrende prest som preket godt over dagens tekst som var om synd. Husker spesielt den dypsindige formuleringen. «Dessverre er synd en del av livet. Underlivet ikke mer enn noe annet!»

Etter gudstjenesten pratet jeg litt med Haltdalingene som skulle reise videre til Pasvik med Hurtigruta.

Vil man se hele Tromsø by er Fjellheisen rett over sundet et ypperlig sted. Været var utmerket. Så vi tok bussen over Tromsøbrua. (Bygd av Jernbeton og Meland. Bettongprisen i 1964). Gondolheisen tar en opp til 421 m. Her er det utkikkspunkt og restauranter. Muligheter for å gå videre også for den som vil til fjells. Gondolheisen kan virke litt nifs der den svever høyt over den bratte lia. Jeg så Sissel var betenkt. Så jeg lot være å nevne den store ulykken som skjedde her da en gondol datt ned. Naturlig nok er det ikke noe som nevnes førts i turistbrosjyrer.

Fantastisk utkikk over byen! På selve øya bor det i dag ca 35.000 innbyggere. Ytterligere 40.000 på fastlandet og øyene rundt. Nord Norges største by. Fikk bystatus av Christan VII i 1794. 5 år etter at handelsmonopolet i Bergen opphørte. Men allerede i 1252 fikk Håkon Håkonsen bygd en kirke her.

Mest kjent ute i verden er vel Nordens Paris for Polarinstituttet, Nordlysobservatoriet, Arktisk råd osv. Og historisk som stedet som var Norges hovedstad en kort periode frem til 7. juni 1940 da Kongen, Kronprinsen og regjeringen kapitulerte og forlot landet med krysseren «Devonshire». I sundet ved Håkya ble Tirpitz bombet av engelske fly og tippet rundt 12. november 1944. 916 omkom, 807 ble berget hvorav 87 gjennom å skjære hull på skroget. Dramatiske hendelse midt oppi den gigantiske evakueringen av Finnmark som hadde Tromsø som transittsted. Bare 2 dager etter Tirpitz sank registrerte Tromsø den største flyktningestrømmen på en dag med hele 7381 registrerte!

«Ishavskatedralen» bygd i 1965 er et kjent landemerke på landsida av brua. Arkitekt Hovik. (Mannen til TV legenden Ingrid Espoli Hovik) Kirka har verdens største glassmosaikk som altertavle. Tegnet av Sparre. Her sto jeg og Sissel fadder på Jan Guttorm i 1974.

Vel tilbake i byen ruslet vi oss en tur og inntok en godt måltid på restauranten Sushi Point nede ved havna. Nippet til en god vin og så Hurtigruta passere under brua. Mens vi prøvde å oppsummere noe av turens mange inntrykk. Nå var siste kvelden før vi skulle dra hver vår vei. Det hadde vært en fin, men lang tur.

Tromsø er en flott by! Her sett fra Fjellheisen.

0108 Hver vår vei. Polarsentret. Evenskjer. Gunn og Hermod

Flyet til Brit og Leiv gikk ikke før litt utpå dagen. Så vi ruslet en tur bort til Polarsentret. Her fikk vi se seler mates og mye annet arktisk liv i akvariet. Hadde egentlig forestilt meg at det spesielle bygget, som ser ut som skruis mot land, var noe større. At fangstskøyta i glasshuset ved siden av ikke var med i billettene var greit nok da vi ikke hadde tid til mer. Så pakket vi i bilen for å dra til Evensker. Og Leiv og Brit for å busse til flyplassen Tromsø Lufthavn (åpnet i 1965). Det kostet flekk å stå en helg i den store tunnelgarasjen midt i sentrum. (Visstnok bygd som tilfluktsrom under krigen.) Hadde vi fulgt med litt hadde vi fått turistvisum og halve prisen. Men det burde også resepsjonen på Thon ha informert om.

Del 2

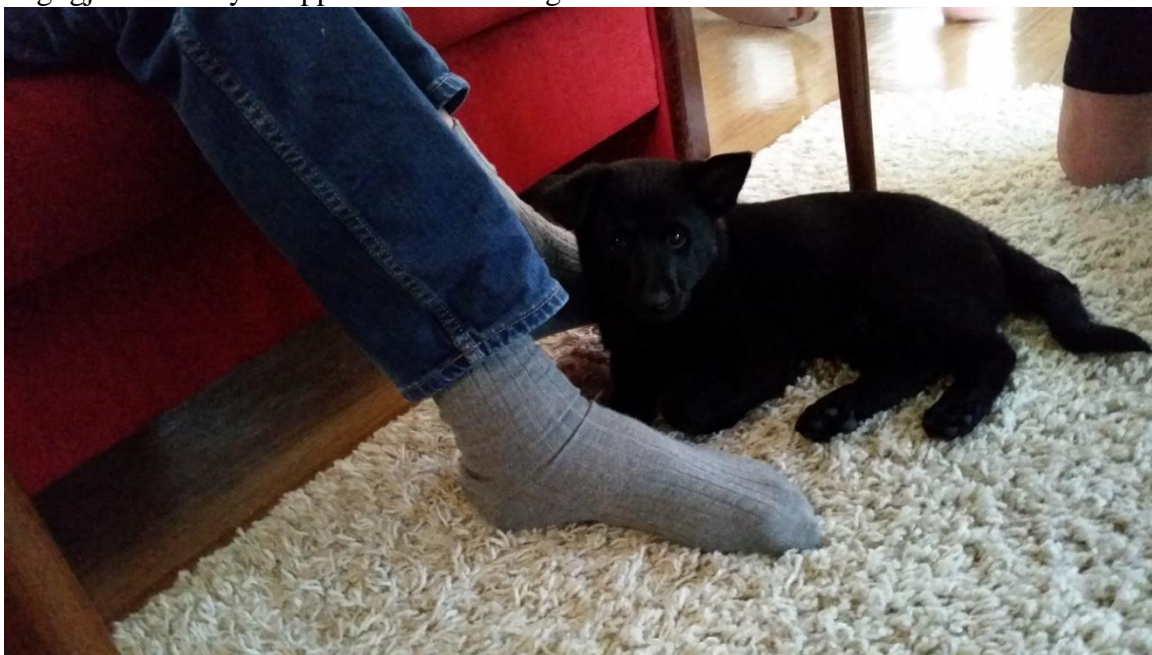
Turen til Evenskjer ble i regn. Særlig rundt Målselv der det var landskytterstevne. På Sætermoen og over Gratangsfjellet mimret jeg om skiturene her med Brig N i 1966/67. Tok også et stopp for å se over mot Narvik. Skimtet tårnene til den gigantiske brua som Jan Guttorm var med å bygge. Får ta en nærmere kikk når jeg en dag får til den lenge omtale togreisen gjennom Sverige og på Ofotbanen.

Til Evenskjer kom vi på ettermiddagen. Gunn og Hermod var kommet hjem fra Kalix via Skibotn noen dager før. Stor gjensynsglede! Og så måtte vi naturligvis bortom Jan Guttorm og Eirin og hilse på Aiko. Sort og sjarmerende elghundvalp. Gratulerer!

0208 Tjeldsundet. Skrei og mølja. Festlig lag og mimring

Da vi overnattet her i 2007 var det en strålende avreisedag der Jan Guttorm ønsket å ha oss med på fjorden. Dessverre valgte vi bort det. Og har angret siden. Men nå måtte det bli! Også nå en flott dag over Tjeldsundet. Jeg og Jan Guttorm drog med båten uti sundet for å fiske. Og den var vi heldig med. Ekkoloddet viste seistimer. Med juksa drog vi opp den ene etter den andre av 2-3 kg og en del mindre. Dette var moro! Og godt å være på sjøen igjen. Fiskekassene fyltes raskt. Og måsen fikk sitt under sløyinga. Vel hjemme ble det filetering og lever plukking. De minste ble til høvelig kokfisk. Hermod deltok ivrig og vant i fileteringen. De gamle er eldst! Og så ble det kokt sei og mølje med øl, dram og annet tilbehør. Turens desidert beste og lystigste måltid! En fin kveld med mye mimring og latter. Vi var nesten som ung igjen. Aiko nyttet oppmerksomheten og alle de sure sokkene!

0308 Harstad. Grovfjord og mere mimring

Dagen derpå startet med mottak av en palle med 230 kg medisiner og utstyr til Hermods hjemmedialyse. Alvorlig påminnelse om livets realiteter. Men taklet med godt humør og Hermods tørrvittige galgenhumor. Dagens middag var nydelig hvalkjøtt tilberedt av mesterkokken Gunn. Etterpå drog vi til Harstad for å se oss om der. Harstad kommune har ca 25.000 innbyggere hvorav vel 20.000 i selve byen. Tidligere forsvarsby der blant annet 6. divisjon holdt til. Husker jeg var tildelt dem som artilleri OP under felles øvelser i Brigaden. Her er det også en statue av den legendariske general Fleischer. Sommeren 1977? Var jeg her som anleggsleder mens Jernbeton AS bygde oljetankanlegg på Gansåsen. Bodde i sokkelen til en skipskontrollør som hett Bach.

Men da Sissel og jentene kom etter bodde vi på Bø i campingvogn. Gunn og Hermod var kommet i gang med byggeplaner. Tenker vi drog sei og spiste mølja da også! Om kvelden ble det tur til Anne Grete, Per Odd og Malin i Grovfjord. Trivelig kveld med mye mimring. Kjørte kåseriet mitt og PP presentasjonen der også. På hjemturen var det elg i veien. Rart å tenke på at de første gangene vi var til Evenskjer fantes det ikke elg her. Nå er det blitt store mengder av dem her også.

I Harstad og i Grovfjord hos Anne Grete, Malin og Per Odd

0408 Avskjed. Veien videre mot Lofoten. Lofotkatedralen. Reine. Sund. Å

Dager går fort i godt lag. Så torsdag var det tid for avskjed og ferden videre. De siste klemmer og bilder tatt. Det hadde vært et fantastisk gjensyn med steder og mennesker som står oss nært. I strålende sol fra skyfri himmel drog vi mot Lofoten. Et fantastisk land vi har. Med fotomotiver som nesten tar pusten fra en. Vi hadde ikke bestilt noe. Men hadde bestemt oss for å nå Reine og Å i løpet av kvelden. Regnet med et skulle gå greit å finne et overnattingssted så langt ut i sesongen. Som jeg sier: Eldre par med Mastercard er det alltid en plass til! Det vi ikke viste var at det var MC treff og 2000 motorsykler i Lofoten denne helga. Stopp i Kabelvåg og Lofotkatedralen. Den gigantiske trekirka var bygd for å romme de mange fiskerne som kom hit for å delta i det store skreifisket. Tente lys og bad om overnattingssted. Men det så ikke lovende ut. Stoppet mange steder og spurte. Men fullt over alt. Også i Reine. Da sa Sissel at hun ville dra til smeden i Sund og spørre ham. Dessverre hadde han nyss leid ut det siste rommet. Men han anbefalte oss å spørre på den nedlagte skolen. En søring hadde kjøpt den og skulle starte overnatting. Telefonnummer sto på døra. Og jammen ble vi bønnhørt. Han hadde to ledige leiligheter. Og vi slo til på den fjongeste med utsikt utover mot Sund og fjorden. Stue, kjøkken, soverom og bad. Meget bra! Etter å ha installert oss drog vi ut til Å. En fin kveld på et spesielt sted som vrimlet av turister fra hele verden. Kajakkpadling og turer opp på bratte fjell var tydeligvis tingen nå. På vei tilbake var vi innom matbutikken og provianterte, samt sjekket morgendagens fergeruter Moskenes-Bodø til neste dag. Vel tilbake i Sund varmet vi mat på ukjent komfyr og tok en blund før den store kvila. På soverommet var det nye senger. Og jeg slengte meg nedpå underkøya. Da gikk sengebunnen i gulvet med et brak! Små spikre og seng som ikke var prøvd før var min konklusjon. Så vi la madrassene på gulvet og sov utmerket der. Jeg spøkte med at det i Lofoten går gjetord om det spreke pensjonistparet fra Trøndelag som raserte sengene i Sund! God natt!

0508 Moskenes ferge Bodø. Emma og Hanne. Kjerringøy

Sto opp relativt tidlig for å rekke en ferge omkring kl 10. Og Sissel mente vi var ute i god tid en time før avgang. Men da vi kom på fergeleiet var alle de ordinære påkjøringsfilene fulle. Sissel holdt på å få hetta! Det var 4 timer til neste. Men det var ikke annen råd enn å stille seg i ventekøen. Riktignok som den første i den. Det er mulighet til å bestille reservert plass på nettet. Og det hadde tydeligvis mange gjort. De hadde egen kø. Ferga Bodø ankom i rute. Og om litt startet ombordkjøringen. Utrolig hvor mange biler en slik ferge tar. Og hvor godt mannskapet stuer om bord. De har nok trening og godt øyemål. Motorsykler fyller opp tomrommene. Mens nye og stadig større bobiler er en utfordring. Noen måtte tydeligvis vente av den grunn. Det så mørkt ut for å bli med. Men plutselig når vi anså slaget som tapt kom billettøren bort til oss og sa de hadde plass til en bil ekstra. Gjett om jeg betalte de 901 kr overfarten kostet uten å spørre hva den ene krona var for. Bestikkelser var det neppe! Snakker om flaks! Nå kunne vi nå Bodø i tide for å treffe Emma og Hanne og gjøre noe i lag med dem. Overfarten var spektakulær. Med Lofotveggens skarpe sagtenner over fjorder og sund dekt av tykk tåke. Vestfjorden tar ca 4 timer og jeg tok masse bilder. Utrolig nok fanget jeg to F16 på linsa da de passerte ferga i lav høyde. De kom vel fra flystasjonen der Emma tjenestegjør. Hanne, som var kommet med tog til Bodø for å besøke Emma og hadde bodd på forlegningen, ordnet nå rom for oss på Radisson Blue midt i Bodø. Stor gjensynsglede. Og vi ble raskt enig om å dra til Kjerringøy der Emma hadde vært i lag med Hans og Ellinor tidligere. Det er ca 4 mil dit fra Bodø. Men man må med en kort fergetur før en kommer ut på øya. Kjerringøy var en gang ett av Lofotens største handelssteder. Med Zahl som den store nessekongen. Udødeliggjort i Hamsuns bøker som Mack i den filmatiserte Rosa og Benoni, Pan og andre. Nå var det på kvelden vi kom dit. Så museet var stengt. Men vi kjenner jo det fra de mange filmatiseringer. Så vi ruslet i hagen på «Sirilund», på brygga og den kritthvite stranda. Og så spiste vi et godt måltid på Bryggehotellet. På kirkegården så vi på nessekongenes gravplass. Hamsun har fått en byste nede ved handelsstedet. Men den var meget bedriten av måsene. Kjørte også litt lenger ut over på øya. Men vi var tilbake på fergeleiet i god tid før ferga. Det finnes ingen annen mulighet til og fra øya. Det var en fin opplevelse å se Kjerringøy. Synd vi ikke hadde bestilt overnatting her. Men det får bli en annen gang. Radisson Blue var bra nok å sove på.

0608 Bodø. Fauske. Lønsdal. Saltfjellet. Harran

Lørdag morgen fikk vi oss en god frokost før vi leverte Emma på flybasen og la turen sørover. Fremdeles 90 mil igjen hjem. Vi hadde jo snakket om kanskje en avstikker til Sulitjelma fra Fauske. Utrolig nok har vi ikke vært der. Selv om jeg var nære på å få jobben som anleggsleder her da jernbanen ble omlagt til vei sommeren 1972. Sulitjelma har vært et av Norges største gruveselskaper. I 1913 hadde de hele 1750 ansatte. Det var industrimannen Nils Persson fra Helsingborg som startet gruveselskapet i 1891. «Stor Knudsen» fra Røros trakk med seg mange rørosinger og ålbygger da han ble gruvesjef. Så det var en hel brakkeby med Ålbygger på Furulund. Ja, ennå finnes det etterkommere av ålbygger i «Sulis». Den legendariske geologen Hasselbom var Perssons håndgangne mann. Han var også den første driveren av Fløttumsgruva før Røros kobberverk overtok. I 1991 ble gruvedrifta nedlagt etter 100 års drift. Stedet er i dag museums- og turiststed med vel 400 fastboende.

På vei opp til Saltfjellet stoppet vi på Lønsdal. Stedet som fra 1947 til 1955 var Nordlandsbanens endepunkt. Vi kikket oppom det flotte hotellet i håp om en kaffesup. Men det var dessverre bare for reiseselskap og på bestilling. Visstnok populært i julebordsesongen kombinert med togtur. Ellers er det mye hytter og fotturisme i området. Svingte også oppom stasjonen. Her fikk jeg ta bilde av en blid jente som var stasjonsmester, samt bilder av dagtoget til Trondheim. En pussig episode utspant seg: En ungjente på toget hadde avtalt at hun skulle få overrakt nøkkelen til hybel i Trondheim på Lønsdal. Toget var i rute, men det var ikke nøkkelleverandøren. Den fortvilte jenta parlamenterte med en tålmodig konduktør om å vente. Og minuttene gikk. Konduktøren måtte etter hvert heve stemmen og si at de ikke kunne vente lenger. Men jenta sto pal i døra og toget kom ikke videre. Og der kom en bil i rasende fart og overleverte nøkkelen til jenta. Alle smilte. Stasjonsmesteren viftet med flagget for siste gang. Og det store dieselloket trakk toget i gang. Utrolig gufs av varme fra et slikt tog. Honnør til NSB! Dette hadde nok av forståelige grunner ikke kunnet skje på Oslo S! I svingene opp til Saltfjellet hadde vi en ubehagelig opplevelse. En møtende bil kom mer og mer over på kollisjonskurs med oss! Mobilprater? For en gangs skyld var jeg betrodd kjøringa. Fikk slengt bilen helt ut på veiskuldra og passerte den møtende med millimetre klaring. Vi ble helt skjelven og taus. Den flotte og lange bilturen vår kunne blitt noe helt annet! På Polarsirkelen var vi innom senteret for mat og suvenirkjøp. Dama på Lønsdal som ikke anbefalte oss stedet hadde helt rett!

Polarsirkelen er ikke et absolutt sted. I dag flytter den seg nordover ca 14 m i året. Har vel med jordens helning å gjøre. Mimret litt om at tante Birgit hadde vært anleggskokke på Nordlandsbanen etter krigen. Ved en store jernbanebrua i Dunderlandsdalen som jeg ikke husker navnet på husker jeg vi på 70 tallet stoppet og så på brakketomta. Birgit kjente seg igjen på bildet og fortalte fra et sterkt liv blant sterke menn. Hun fortalte at anleggsarbeiderne hadde skranglet sammen til reisen hennes hjem da Olaf Kulbotten døde. Vi kostet videre og tok et neste stopp med middag på en veikro ved Mosjøen. Ved Majavatn mimret vi om våre overnattinger der på våre lange bilturer til og fra Trøndelag. Det ble kveld og det begynte å skumre. Flere elger langs veibanen gjorde at vi begynte å se oss om etter overnatting. På Harran tenkte vi på Moa camping der vi overnattet mange ganger under Revyfestival på Høylandet. Men det så nedlagt ut. Vi spurte oss for på kroa. Og da ble vi tilbudt et overnattingssted i særklasse. Skogeieren og klesgiganten Ola Mæhles jaktlott ved Namsens bredd. Og vi slo til. Selv om prisen var i øvre sjikt selv for oss. Nytt bygg i Trønderlånstil med uthus. Titalls rom med dusj. Gedigen spisestue med langbord til 24 personer. Kjøkken og bibliotek. Imponerende elggevirer på veggene og mye fin moderne design. Kroa hadde avtale om utleie og drift. Men det så ikke ut til å være mye brukt. Vi var de eneste nå. Eieren selv hadde vist ikke vært der etter elgjakta forrige høst. Kom muligens igjen til årets elgjakt. Det ble en herskkelig siste overnatting!

0708 Harran. Snåsa. Øvre Kvam. Steinkjer. Alstadhaug. Trondheim. Even og Ida. 4271 km!

Det var frokost med i overnattingsprisen. Ho «mor sjøl» på Kroa var av Otnes-folket på Stensli. Så vi fikk oss både god frokost og en lang prat om felles steder og kjente før vi drog videre. Over Snåsaheia kom jeg på at det snart var preketid. Så jeg foreslo at vi kjørte til Snåsa kirke og slik ble det. Nå var det ikke preke der. Men vi ruslet rundt og så på kirka og Muus-mausoleet bygd inn til kirka. Vi mimret også litt om da vi var her sommeren 1969 og ble invitert inn på prestegården til prost Kåre Granøyen Rogstad med frue og deres to sønner i knebukse. Den store prestegårdslåna var imponerende. Husker fruen fortalte om hvor stort løft det var å skaffe gardiner til alle vinduene. Kåre fortalte om bildene fra de store verdensreligionene som var malt på speilene i panelingen på stua i den legendariske og omstridte prost Muus sine dager. På Øvre Kvam stoppet vi og gikk litt rundt der vi bodde på «meierisalen» i 1969-70. Tenk snart et halvt århundre siden! Og så unge som vi var! For oss så den store bygningen, som hadde vært meieri og som var butikk da vi bodde der, ubeboet ut. Men en telefon til Bjørn Dyrstad forklarte at det var datteren til Audun Saur, nærmeste nabo rett over veien, som bodde der. Så vi var vel litt frekk som rusla rundt og tok bilder i hagen uten å gi oss til kjenne. Langs Snåsavatnet mintes vi hvor vakkert det var her når skogen med de mange varmekjære treslag sto i høstfarger. På Egge tenkte vi på mors onkel Arnljot og kona Brynhild som bodde her og de mange morsomme og trivelige besøkene av og hos dem. Ringte sønnen Bjørn fra Steinkjer. Men heller ikke denne gang passet det å treffes. Bjørn var en av få som besøkte oss i Finnmark. Han var på Porsangmoen i militæret. Herom står det vel i dagboken.

På Levanger stoppet vi på bensinstasjonen. Her traff vi singsåsbygger på vei hjem fra Landsskytterstevne i Målselv. Kjøpte så roser og tok med på grava til Sissels barndomsvenninne Ingebjørg på Alstadhaug kirkegård. (Lær oss å telle våre dager så vi kan få visdom i hjertet. Sal 90, 12)

På Esso Moholt leverte vi Hanne til Roberts. Og så hentet vi Ida og Even som hadde vært hos farmor og nå skulle bli med oss hjem.

Nå ventet nye flotte dager både i Bergly og på hytta. Men det får bli en annen historie.

Meierisalen i Øvre Kvam

Etterord

Ja, det ble en lang og begivenhetsrik tur. Og en lang beretning. Kanskje så lang at ingen gidder lese? Men jeg trøster meg med at kanskje en folkelivsgransker om hundre år finner skriftet og synes han har gjort et kupp! I hvert fall vet jeg fra tidligere skrifter om våre reiser at jeg blir å ta det frem igjen og mimre om turen. Og ikke minst å ta frem når tvil om tid og sted blir diskutert i fremtiden. Her står det!

Hva jeg husker best fra turen? Tja, det er jo så mye at det blir vondt å velge. Kåseriet og treffet med menneskene på Kunesdagan står sterkt. Med bror i Nord på brakketomta oppunder ura var som å komme i mål. Tankene på tippen ved Måsevann da jeg mintes vanngjennombruddet i tunnelen og det som kunne ha blitt alt annet enn «De lykkelige åren», minnet om hvor skjørt livet er. Utsikten mot Nordlyskatedralen fra hotellvinduet i Alta og uventet møte i Tromsø domkirke ble nesten sakralt. Fjellheisen og utsikten over Tromsø var vel blant turens mest spektakulære. Evenskjer og møte med Gunn og Hermod ble sterkt. Fiske i Tjeldsundet med Jan Guttorm var som oppfyllelsen av en drøm. Og sei og mølja i lystig lag blant turens triveligste minner. Kjerringøy med Emma og Hanne frister til gjentakelse. Mæles jaktlott meget herskabelig. Og som alltid: det beste med en reise er å komme hjem!

Må kanskje få dette litt mer på avstand før jeg finner setningen som skal oppsummere turen.

Hva husker de andre deltakerne best?

Leiv sier kirkegården i Kautokeino er noe av det han husker best fra turen.

Sissel sier kaffekoppen hos den blide ålbyggjenta i Landersfjord var en stor overraskelse.

(Mer får føyes til etter hvert)

God jul og godt nytt år med nye reiser og opplevelser!

HFo pr 17.12.2016/ m rettinger 31.12.2016

Og med små justeringer 08.01.2017 for hjemmesida til Kunesdagan.

På oppfordring fra Alf Edvard Masternes har jeg laget en versjon av denne reiseberetningen for hjemmesida til Kunesdagan. Med bare noen små justeringer fra den opprinnelige. Beretningen er skrevet som memorandum for reisedeltagerne. Og lik dagboka mi «De lykkelige årene» er ikke dette skrevet for publisering. Men hvis noen har glede av å lese hvordan vi opplevde 17 lykkelige dager på Nordkalotten og på Kunesdagan 2016, så værsgod! Jeg har sjekket med deltakerne at det er greit at dette legges ut på Kunesdagan sin hjemmeside.

Hvis andre har tilbakemeldinger eller interesse kan de kontakte meg:

**Harald Forodden
Bjørgen
7387 Singsås
hforod@online.no
95040465**